

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.
Ljubljana, Poljanska c. 12, pošt. pr. 104.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1—Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 225 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 172.

V Mariboru, sreda 22. decembra 1926.

Leto I.

Repriza.

Vlada je komaj razpisala oblastne volitve, pa so se razni agitatorji in kandidati raztepli na vse strani, ponavljajoč na enih in istih shodih in sestankih ene in iste besede, poslušajoč se enih in istih trikov in laži. Sicer ni bilo teh gadov že celo leto nikjer na ogled, volilno govedo je tačas lahko mirno pocepalo — toda to ne moti, sedaj so volitve in buržoazni epigon bi bil slab kalinolovec, če bi samo za trenutek podvomil v brezmejno naivnost in slepost volilne raje. Pravi politik te in take baže je sploh prepričan, da volilec ne more in ne sme priti do pameti, da ga je mati samo zato rodila, da ga on lahko vara in skubi. Zato se niti najmanj ne vpraša, ali ga ne bo morda pošten volilec vendar enkrat pošteno potipal in zahteval, da mu vendar enkrat pove, kod se je ves ta čas klatil in kaj in koliko je od zadnjih volitev pa vse do danes storil zanj koristnega. . . . Ne, gospod kandidat in njegovi sekundanti jo mahnejo lepo v vas, saj je gospod zaupnik gotovo že vse lepo pripravil in če se koncem konca vendarle zbere vsaj dvajset ljudi, se začne lepo znova reševati državo in domovino, če na tem ali onem programu je čisto vseeno — glavno je, da se spet začne reševati državo in domovino in — seveda — volilne kroglice! Če so se razmere medtem še bolj poslabšale, tega bogme niso oni krivi, temu so vedno in v vsakem slučaju krivi samo njegovi nasprotniki — s tem je pa tudi to kočljivo vprašanje definitivno rešeno in vsaka resna in poštena buržoazna stranka, bila klerikalna seljačka, demokratska, radikalna ali skoro samostojna, mora od tega trenutka naprej sveto zadržati, da je najmanj izdajalec države in domovine kdor ne glasuje zanj. S tem je vprašanje potisnjeno v svoje prave meje, volilni akciji sta dana ravni pravec in skoziinsko politično izobraževalno obiležje in — brcnila te kocka — zmagati mora biti naša!

Tako so se vodile pri nas volitve doslej in čemu in zakaj naj bi se lepe narodne tradicije in podedovani običaji prelomili, ko je vendar lažje in bolj prijetno, računati z volilci samo za časa volitev in ne tudi vsa ostala leta in dni, ko ni ne volitev in ne volilcev, ki bi se jih bilo eventualno bati.

Ali ni pojem volilec skoro istoveten s pojmom volitve? Če je torej to čudno bitje rojeno takorekoč zgolj za volitve, ali naj bi se ukvarjali z njim, z njegovo usodo, z njegovim življenjem, z njegovimi mukami in muhami tudi takrat, kot ni volitev, ko so samo davki, gospodarske težave, beda, brezposelnost, povodnji, slaba letina, huda zima, lakota, jeza in žandarmerija in sodnija in rubežni, pa kuga in kolera in sploh revščina in skrbi, togota in Golgota? In ali bi imelo to sploh kakšen smisel?

Če je kuga in kolera in vladna in davčna kriza in rubežni in glad in jeza — s čim naj pomaga narodno mišlečemu in trpečemu narodu naš narodni poslanec? Ali bi v tem slučaju njegovi narodni, za državo in upravni red in napredek domovine vneti govori vobče kaj hasnili, karkoli na tej situaciji izpremenili? Nebi, majka nam slovenska, in zato je boljše in je pametno i za nas i za volilce, da jih običemo in potolažimo samo za časa volitev, ko so nam potrebne volilne kuglice in da se lepo pofajfamo ne kuglice in da se lepo pofajfamo na nje in na njihove kuglice, ko so na dnevnem redu davki in rubežni, vladne in gospodarske krize in druge take protinarodne, protinavduševalne in protiposlanske vsakodneve epidemije.

Tega in takega mnenja so naši poslanci, ki, kakor znano, predstavljajo že od nekdaj slovensko aristokracijo, sploh elito družabno in bontonsko tako razvitega slovenskega naroda, in se tedaj ne smemo čuditi, če se sedaj ta cvet naroda ponižuje do navadnih, umazanih in razcefranih volilcev, da jim dopove, da je treba rešiti državo in domovino in sploh napredek in da bo po 23. januarju kakor po 1. aprilu in da so sploh nasprotniki taki, da bi jih bilo treba natakniiti vse po vrsti na turški koll! Če se torej ta narodna aristokracija, vsaj za časa volitev mudi med narodom, dela to zgolj iz ljubezni do milega naroda in do mile domovine, nikakor pa iz ljubezni do svoje stranke, odnosno do svojega mandata. To naj si vsak slovenski volilec zapomni in naj glasuje tako, da bo po starem čednem in pobožnem slovenskem običaju še enkrat izveličan, odnosno potegjen.

Če bo tako storil, se bodo oblastne volitve izprevrgele v oblastno potegavščino in se bo v oblastnih samoupravah ravno tako delalo za mili narod, kakor se je doslej delalo v parlamentu.

Iz vseh teh razlogov prosimo tedaj poštene slovenske volilce naj nikar prepošteno ne potipljejo zastopnike in kandidate in sploh gosposke poslance gosposkih strank za časa njihovega sedanjega konzultiranja med narodom, ker bi se sicer utegnili zgoditi, da bi poslanci ne šli več med narod niti za časa volitev, in bi sploh tako potipljanje velezaslužnih narodnih velemož mejilo že na posurovelost — surovelosti pa naš nežni katoliški narod sploh ne pozna.

Zato, cenjeni volilci, sprejmite vaše poslance kakor se spodobi in glasujte zanje — to ne bo sicer koristno za vas, bo pa koristno za gosposke buržoazne poslance, ki so vedno pripravljeni na najtežje žrtve — celo na sprejemanje kandidature!

Glasujte za nje, in plačujte davke! V tem slučaju boste lahko živeli do prihodnjih volitev v najlepšem miru in največji zadovoljnosti!

Trbovelj. prem. družba.

Ljubljana, 11. dec. 1926.

Rudarsko glavarstvo za Slovenijo

Ljubljana.

Na cenj. odlok št. 2738 vljudno sporočamo, da Unija slovenskih rudarjev zastopa samo minimalni del našega delavstva in da smo enako rudarski oblasti stali vedno na stališču, da je edini legalni zastopnik delavstva II. rudarska skupina. Za kako povišanje delavskih mezd ni nobenega povoda, ker so naše delavske meze najvišje v celi državi in se tudi cene življenskih potrebščin niso zvišale.

Slavnemu naslovu je sigurno znano, da smo preživeli veliko krizo v odjemu in da smo kljub temu, da se je situacija obrnila na bolje, še vedno v zaostanku s približno 130.000 tonami napram enakemu razdobju lanskega leta. Zelo kratka konjunktura radi angleške stavke pojenjuje in bomo predvidno morali v najkrajšem času zopet misliti na redukcijo naših obratov.

Iz predstojenih razlogov o kakem povišanju delavskih mezd ne more biti govora. Delavstvo bi imelo priliko zaslužiti znatno več, če bi privolilo, da se uvede zopet čisti 8urni delovnik, kateri delovni čas je že v veljavi v vseh sosednih državah. S tem bi bilo pomagano podjetju in tudi delavstvu in bi bili potem tudi v stanu uspešneje konkurirati z inozemstvom, kjer je storitev posameznega delavca veliko večja, kot je to pri nas slučaj.

Z odličnim spoštovanjem

Trboveljska premogokopna družba:

Skubec l. r. Heinrich l. r.

Na to pismo TPD se čutim dolžnega, da v imenu članstva ZRJ in v interesu rudarskega delavstva, zaposlenega pri TPD, odgovorim sledeče:

1. Res je, da ZRJ trenutno ne obsega v svojem sestavu večine tega delavstva. A res je tudi, da je ZRJ edina legalna razredna zastopnica delavskih interesov in ima kot taka v svojem svojstvu pravo do zastopanja gospodarskih in socialno-političnih interesov vsega delavstva, ne glede na nacionalno ali versko pripadnost.

2. Ni res, kar trdi TPD, da za povišanje delavskih mezd ni nobenega povoda itd. Res je, da je TPD s prvim aprilom t. l. znižala delavske meze za povprečno 21 odstotkov vzeto z II. kategorije in vstevši 6 družinskih članov.

Sedaj pa pogledimo, kako je s cenami življenskih potrebščin. T. P. D. je pri mezdni razpravi dne 26. avgusta 1922 pristala na sledečo mesečno količino življenskih potrebščin, na podlagi katere bi se v bodoče imele regulirati delavske meze: 6 kg bele moke; 9 kg krušne moke; 3 kg koruznega zdroba; 1 in pol kg sladkorja; 2 kg soli; 1 in tričetrt kg masti; 60 kg krompirja; 6 kg mesa; 2 kg fižola; 1 kg ješprenja; pol litra olja; 1 liter petroleja pol kg mila; približno enkrat toliko znaša vrednost količine za nabavo obleke mesečno. Ako sedaj ugotovimo razmerje med cenami življenskih potrebščin, ki so zgoraj navedene, s 15. decembrom 1925 in med 15. dec. 1926 po prodajnih cenah Spl. konz. društva »Posavje« v Zagorju, pridemo do ugotovitve, da so se cene zgore označeni količini zvišale za 11 odstotkov napram lanskemu letu. Z uvedbo dvotretjinskega plačila za smodnik pri akordantih, tudi ti niso na boljšem pri svojih akordnih postavkah, vključno njihove 20odstotnemu zvišanju, kar dokazuje sledeči primer: Delavec, ki dela na gli-

ni (legend), je imel pred 1. marcem t. l. od 1 m proge 176 Din. Za 1 m pa porabi različno od trdine 5 kg smodnika. Pred 1. aprilom je plačal za ta smodnik 0,70 D, po 1. aprilu pa je dobil na akordno postavko 176 D + 20 odstotkov = 211,80 D, a smodnik se zaračuna 200 Din za 5 kg. Od tega plača družba eno tretjino in delavec dve tretjini nabavne cene. To znači da plača družba za 1 m izgotovljene proge 66,66 Din, a delavec pa 133,32 Din. Znaša razlika med prejšnjo akordno postavko pri 1 m 176 Din + 20 odstotkov = 211,20 Din — 122,32 Din = 77,88 Din, kar je faktično akordna postavka za 1 m. Tako izgleda zadeva akordantov.

Tukaj je sedaj jasno dokazano, da je bilo delavstvo pri T. P. D. v tekočem letu oškodovano na svojih zasluhkih za 21 odstotkov, a z naraščajočo dragotino pa še za 11 odstotkov. Skupno torej 32 odstotkov. Pri tem pa še ni v poštev vzeta izguba na zasluhu od 1. aprila t. l. pa do 1. avgusta t. l., ko je delavstvo delalo samo povprečno 16 šihov mesečno, kar je imelo za posledico ogromno zadožitev rudarjev pri trgovcih. Sedaj pa vzemimo slučaj rudarja-kopača s petčlansko družino, ki dela na gosposki dnini in zasluži dnevno 40 Din, pa se mu od tega še odbije za soc. zavarovanje in drugo 5,40 Din dnevno — mu ostane faktičnega zasluha 34,60 Din za preživljanje samega sebe in svoje družine. In takim zasluhom pravi TPD, da so najboljši v državi. O, ironija!

TPD se v svojem odgovoru sklicuje na padanje produkcije v tekočem letu. Ta trditev TPD ne drži: 1. Z reduciranjem šihov tudi ona ni imela onih proizvajalnih stroškov, kot bi jih imela v normalnem položaju. 2. Ona ne pove tega, kar uradna statistika dokazuje, da padanje produkcije v mesecu oktobru t. l. znaša samo še 5,4 odstot. napram oktobru mesecu lanskega leta. In da je TPD v tekočem letu zmanjšala stalež svojega delavstva za nad 2300! Prej bi se moralo povedati, da je njeno delavstvo vsled znižanja njegovih mezdnih prejemkov bilo prisiljeno dvigniti svojo storitev v maksimum, za nad 25 odstotkov!

Kar se pa njene trditve glede delovnega časa pri inozemskih rudnikih tiče, moramo vljudno prositi, da se nam pove, za katero kulturno državo v Evropi ta trditev velja.

O manjši produkciji našega rudarja napram inozemskemu pa je bolje, da se ne govori. Ogledali bi si rajši tehnične opreme in naprave tujih rudnikov in iste primerjali s svojimi; potem bi se koj videlo, v čem je težava. Zakaj z golimi rokami se ne dajo skale trgati, pa čeprav so to roke slovenskih, za delo še predivjih rudarjev.

Da bo mera ozkosrčnosti popolna, je bil izdan na delavstvo še sledeči razglas:

Delavstvo se opozarja, da se bo s 1. januarjem 1927 zopet odpuščilo nekaj onih delavcev, ki bi na kraju (Ort) lahko dali 10—15 vozičkov, a jih dajo sedaj samo 8—10 vozičkov. Vse vrževalne vnasebe (partije), ki ne bodo napravile dovoljne storitve, se bo reduciralo s 1. jan. 1927. — Razglašeno 14. decembra.

Tako, uboga rudarska para: ti samo delaj in garaj, nimaš pa pravice do poštene življenja kot plačilo za svoje delo. Ako sedaj tisoči in tisoči nedolžnih bitij v rudarskih družinah strada in hodijo bosi in raztrgani, to TPD nič ne tiče; njej gre samo za dobiček. Ali pa bo naša javnost dopustila, da mora naš delavski živelj umirati, ko s svojim delom vzdržuje temelje te države?

Javnost, zgani se!

Naša kandidatna lista za volitve v oblastno skupščino.

Dne 20. decembra smo vložili še naslednje naše liste:

Volilna edinica srez Ljutomerski-radgonski:

Kandidati: Hladen Alojz, pek v Babincih pri Ljutomeru, Levanič Franc, poslovođa v Ljutomeru, Šegula Ivan, mizar v Ptuj. — **Namestniki:** Ferlan Ivan, usnjarski pomočnik v Ljutomeru, Rozman Franc, mizar v Ptuj, Gabrijel Franc, uradnik v Ptuj.

Na teh voliščih bo naša 5. škri-njica.

Za volilno edinico srez Šmarski-ro-gaški-kozjaški:

Kandidati: Šega Ludovik, rudar v

Rogincah, Ogrizek Anton, mali posestnik Tekacevo pri Rog. Slat., Kropelj, rudar, Smreške gorce, Felicijan Karol, železničar v Celju, Koren Franc, pek, mojster v Celju. — **Namestniki:** Šturbej Alojz, rudar v Virovcih, Platar Franc, rudar v Zabukovci, Plankar Martin, strojnik v Gaberjih, Filipič Lovro, vpk, želez. v Zavodni, Poteš Jože, tov. del. v Štorah.

Na teh voliščih bo naša 3. škri-njica.

Od 16 volilnih okrajev v mariborski oblasti smo vložili liste v 12 volilnih okrajih. Liste nismo vložili v srezih: Murska Sobota, Dolnja Lendava, Čakovec in Prelog.

J. Arh. tajnik ZRJ.

Trboveljski premogokopni družbi v odgovor in vsej poštenu javnosti v ilustracijo.

Težke gospodarske razmere, v katerih se nahaja rudarsko delavstvo TPD, je dalo povod razredni strokovni organizaciji ZRJ, da je sklicala 21. novembra t. l. širšo konferenco svojih zaupnikov, na kateri se je soglasno sklenilo predložiti TPD »spomenico«, v kateri se izražajo želja, da bi se revidirali sedanji mezdni

prejemki vsaj v toliko, da bo sleherni delavec v stanju s svojim zasluhom preživljati in oblačiti sebe in svojo družino, kar žal s sedanjimi zasluhki ni mogoče.

Na podlagi tega je poslala TPD potom rudarskega glavarstva v Ljubljani II. rudarski skupini in vodstvu ZRJ v Zagorju pismo sledeče vsebine:

Nemoralni blok razbit!

Maribor, 20. dec. 1926.

Danes bi se imela vršiti proračunska seja mestne občine mariborske, ki pa se ni vršila in sicer vsled tega ne, ker se je razbil takozvani narodni blok, katerega so tvorili klerikalci, demokrati (kako sorodstvo!), narodni socialisti in radikalci. Iz teh strank se je naknadno porodila še HSS. — Ob določeni uri je prišlo vsega skupaj 25 obč. odbornikov od 41-ih — in sicer: 5 socialistov, 4 Nemci, 2 radikala in 14 klerikalcev. Manjkalo je vseh 7 demokratov, 4 narodni socialisti, 3 klerikalci in 1 radicevec (dr. Kukovec) ter najnovejši radikal dr. Faninger.

Gospod župan dr. Leskovar se prikaže ob četrta na 6. uro z občinskimi štatutom v roki ter pravi, da se seja ne bo mogla vršiti, ker ni predpisane večine, t. j. dve tretjini obč. svetnikov navzočih, vsled česar ni mogoče sklepati niti o proračunu, niti o provizoriju, ki je na vsak način neizogiben. Nato čita dopis, ki so mu ga poslali združeni demokrati in cicibambuli (NSS), v katerem naglašajo, da je bil tega in tega dne 1. 1924 sklopljen sporazum za skupen nastop vseh narodnih strank pri občinskih volitvah v svrhu, da se ohrani »narodni značaj« (kaka ironija!) mesta Maribor. Klerikalci pa so sedaj za oblastne volitve napravili nov volilni sporazum ravno z istimi nacionalnimi Nemci, proti katerim je bil naperjen nacionalni blok pri obč. volitvah. Omenjene stranke so mnenja, da je s tem blok razbit in da se ne bodo več udeležile sej obč. sveta. Župan si je na to dovolil kritiko čez ta dopis in izjavil, da se seja ne bo vršila. Kritiziral je demokrate, ki so baje že tedaj, to je pri obč. volitvah prodajali Nemcem slovensko domovino, ko so v Mariboru kovali »obrambni« blok. Navedel je več konkretnih slučajev. Tako so n. pr. šli demokrati z Nemci v volitve v Slov. Bistrici, v Ormožu in drugod. (Klerikalci pa so šli v Celju tudi z Nemci pri obč. volitvah.) Končno pripominja g. dr. Leskovar, da isti demokrati sedaj nastopajo po raznih srezih skupno z Nemci. Tako n. pr. kandidira mariborski podžupan dr. Lipold na levem dravskem bregu z nekim pristnim Nemcem iz Švedce. Tudi v slovenjegraškem okraju imajo demokrati Nemca na listi. Zato ne vem, pravi dr. Leskovar, kakšen greh bi naj to bil, kar smo napravili mi?!

Končno izpove župan, da je veljal nacionalni blok samo za občinske volitve. Sodr. Bahun: »Zakaj pa niste to vašim prijateljem demokratom preje povedali?« Nato je zahteval obč. svetnik soodr. Petejan besedo k županovi izjavi. Župan mu je ne da z motivacijo: »Seje nisem otvoril in vam ne morem dati besede. Sicer pa nima pomena!« Toda socialisti zahtevajo besedo: ker je župan govoril, zato bi morali imeti priliko tudi drugi, da zavzamejo

stališče k situaciji, zlasti socialisti, ki so vedno obsojali ta blok, ki je bil velika nesreča za celokupno gospodarstvo mariborske občine. Saj je mogel isti sploh obstojati samo na ta način, da so si koalirane stranke v enomer dajale medsebojne koncesije, ki so imele značaj korupcije in so škodovala občinskemu gospodarstvu. Župan ni dal besede socialistom in sodrug Bahun ga je vprašal, kaj bo napravil sedaj. Župan: »Drugo sejo bom sklical.« — Bahun: »In če tedaj tudi abstinenti ne pridejo, kaj boste tedaj napravili?« — Župan: »Ne vem, kaj bom tedaj napravil.« — Bahun: »A, tako, ne veste! Ampak občina vendar ne bi smela trpeti zaradi vaših volilnih spekulacij!« — Župan: »Seveda ne bi smela trpeti!« — Prerekanje je šlo med socialisti in županom naprej, med tem so vsi drugi molčali kot vedno. Končno je še s. Bahun izjavil: »Saj bloka itak ni škoda; mi smo koj v začetku njegovega postanka izjavili, da je nemoralen. Sicer pa naroden že preje ni bil, to vam lahko dokazem, če bi bilo potrebno.« (Medklic: Kapitalisti so vsi mednarodni!)

Blok je bil v resnici naperjen proti socialistom obeh narodnosti, med tem ko so se v obč. svetu slovenski in nemški nacionalisti izvršno razumeli. Boj se je vršil izključno samo med blokaši in Nemci na eni in socialisti na drugi strani.

Črna županovanja je sedaj konec. Ta madež so vsakakor zakrivali ravno demokrati, ki so se polakomnili oblasti na občini in so zato žrtvovali svojo »naprednost«. Dve leti so tlačili klerosom samo zato, da so imeli mir v Mestni hranilnici.

Proračun mestne občine mariborske.

(Piše obč. svetnik s. Bahun.)

Drugo poglavje, to je tudi žalostno poglavje za mestno obč. mariborsko: to je uprava mestne imovine in tu so one tri nesrečne kasarne, ki povzročajo občini mnogo skrbi. Vojnašnice so last mestne občine in v vojaški erar jih ima v najemu. V proračunu je postavljena potrebščina skupno: 304.000 Din, vojna uprava pa plača: 30.000 Din! In to je vsako leto. Tudi pri tem so sedanji občinski gospodarji delali prejšnji socialisti upravni hude očitke, češ, da ničesar ne ukrene, da bi dobila zvišanje najemnin od vojne uprave. Mogočen blok je že nad dve leti na krmlu, pa ni še tega starega greha popravil — nasprotno — še slabše gospodari kot kedaj in v obupu misli že

na to, da kratkotalo prepusti vojašnice erarju, naj on napravi z njimi, kar se mu zljubi. Mi socialisti pa nismo tega mnenja. Ostali objekti, ki so oddani raznim strankam v najem, se več ali manj krijejo sami. Seveda je tu nekaj hiš, v katerih so nastanjeni lastni uslužbenci, katerim se ne more najemnine zvišati, kakor bi odgovarjala dejanski potrebi.

Tretje poglavje, so mestne davščine. Te različne davščine izkazujejo nad 326.000 Din stroškov in nad 7 milijonov Din dohodkov. Nacionalni blok, ki je bil za časa obč. volitev silno hud na davke, je lansko leto zvišal naklado na vino od 300 na 400% in na pivo od 50 p na Din od hl. Letos pa hoče zvišati gostaščino za 900.000 Din. Ker pa bo z raznim deloma upravičenim in deloma neupravičenim črtanjem prihranil okroglo 300.000 Din, zato hoče razveseliti hišne posestnike z majhnim darom v obliki znižanja 40 odstotne davščine na hišno najemnino. Tedaj davke, ki ga najemniki plačajo, zvišati, davke, ki ga plačujejo hišni posestniki, pa znižati! V tem se naj bolj jasno karakterizira današnji občinski svet mariborski.

Za to glasujejo poleg hišnih posestnikov v občinskem vsetu kajpada tudi razni mameluki, ki bodo pri volitvah imeli vseeno pogum, nastopiti kot pravi prijatelji in zaščitniki siromašnih slojev.

Četrto poglavje tvorijo občinski dolgovi. Seveda so se ti dolgovi pod ero narodnega bloka dokaj lepo razvijali, dasi nismo bogve kaj impozantnega napravili. Dasi je kapitalistična pospoda vedno vpila proti davkom in se zaklinjala, da jih ne bo delala — jih sedaj vendar pridno dela. Potrebščina za plačevanje obresti in glavnice raznim denarnim zavodom znaša: 934.738 Din, pokritje pa: 140.798 Din. V proračunu za leto 1923, ki so ga klerosi obstruirali, pa je znašala ta postavka samo: 251.729 Din, dasi je bila takrat obrestna mera dokaj višja kot je danes. Pri tem poglavju nas skrbi posebno en izdelek, za katerega se je najelo posojilo v znesku 800.000 Din, to je izdelek za naš slavn avtopromet. Tu se plačujejo prav čedne obresti, ne da bi se tudi samo en vinar zaslužil! Ali se bo sploh ta reč obnesla, smo zelo skeptični. Mi socialisti bi v tem pogledu delali drugačno politiko: oskrbeli bi Maribor in bližnjo okolico s kakršnimikoli komunikacijskimi sredstvi in bi se nikakor ne spuščali v tako spekulacijo, ki se bo težko kedaj obnesla. Kje so sedaj oni radikalci, ki so leta 1924 pisali, da niso mariborski socialisti Mariborčanom niti tramvaja poskrbeli?

(Dalje prihodnjič.)

F. V. Krejči:

Veselle nad delom.

Gotovo nisem bil edini, kateri si je pravil, da vendar ni mogoče, da bi delo pod gotovimi pogoji ne nudilo za delavca veselja. Pod gotovimi pogoji: to znači, ako ne traja predolgo, ako ne izčrpava vsega njegovega časa in moči, ako mu nudi vsaj malo priložnosti za samostojno izdelavo, ako lahko izrablja pri njem svojo spretnost in svoj okus, ali ako se vrši na zdravem zraku. Ni mogoče, da bi delo ne veselilo vrtnarja, da bi nanj ne hodil rad mizarški delavec, ki napravlja lepo pohištvo, ali da bi čevljarški pomočnik ne imel veselja nad lepimi, svetlimi, elegantnimi čevlji, ki jih je pravkar izgotovil.

Hujše je seveda delavcem v tovarnah in sploh vsem onim, ki so priklenjeni k preveč mehaničnemu, enolikemu ali zdravju preveč škodljivemu delu. Pa tudi v tem delu, tako sem sodil vedno, je mogoče najti gotove moralne momente, ki vzdržujejo delavca vsaj v takem stanju, da premaga pri tem vsakdanjem robotanju mržnjo in odpor, kateri mu vzbuja misel, da se muči ob nezadostni mezdi zato, da drug človek bogati. Zdrav človek najde v gotovem dnevnem času veselje v vsakem delu, ki razigrava njegove mišice in ude, ali pri katerem se more pobahati s svojo telesno silo; ta občutek ugodnosti ne manjka niti pri delu rudarja, ki dolbe globoko pod zemljo v črne stene premogovnih rovov, niti pri udarcih kladiva, s katerim daje kovinar v plavžu obliko žgočemu kosu železa.

In ako bi delo ne bilo ničesar drugega kot duhamoren in slabeč napor in bi se ne moglo govoriti o nikakem veselju od njega, ostaja vedno eno zadovoljstvo delavstva z njim: delam, preživljam torej pošteno sebe in svojo rodbino, sem kolesce v velikem družabnem proizvodnem mehanizmu in koncem koncev sem vedno na boljšem kakor pa oni, ki so brez dela. Da so to silno prijetni občutki, ki spremljajo delavčevo delo, vidimo že tudi iz tega, da socialistično naziranje nima nikakega kvarnega vpliva na kvaliteto njegovega izdelka; nikjer vsaj tega ne opazamo ali pa o tem ne čitamo, da bi radi razrednega nasprotovanja do delodajalca izvrševal delavec svoje delo slabše. Če je potrebno stavka, ali ako dela, se pa trudi delati dobro. Kajti on pravilno čuti, da ima delo svojo posebno logiko in etiko ter da mu ni treba biti slab delavec, če hoče biti dober socialist.

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Enkrat je peljala edina za nas mogoča pot preko gorečega prostora, ki je ležal med dvema močnima posadkama sodrugov. Z obeh strani sva slišala prasketanje in rjovenje bitke, medtem ko si je avtomobil iskal pot preko kadečih se razvalin in omahujočih zidov. Mnogokrat so bile ceste zaprte z gorami razvalin in morali smo se vračati in voziti po drugi poti. Tičala sva v labirintu razvalin in počasi sva napredovala z vožnjo.

Živinska dvorišča (delavske četrti, obratna skladišča in vse) so bila kadeče se razvaline. Daleč na desno je zakrival dim nebo — Pullmanovo mesto, je rekel vojak, ali bolje nekdanje Pullmanovo mesto, zakaj bilo je docela razrušeno. On je tretjega dne popoldne odpeljal od tam avtomobil z brzobjavkami. Tam se je vršil eden najsrditejših bojov, je rekel, in mnogo ulic je postalo neprehodnih, ker so se nakupičili padli v cele gore.

Pri vožnji mimo razbitega zidovja neke hiše je bil avtomobil zadržan od vala smrti. Natačno, kakor iz morja dvignjeni val, je bilo. Bilo nam je jasno, kaj se je tukaj zgodilo. Ko je drhal naskočila na oglu ulice, je bila od strojnice, ki so bile postavljene v stranskih ulicah v pravokotnih in ravnih vrstah, pokošena. Ali tudi vojake je dosegla usoda. Srečno vržena bomba je morala med njimi eksplodirati. Drhal, zadržana, dokler niso njeni mrličji in umirajoči naredili val,

je pobesnela in penč se besnosti vrgla svojo pobesneno peno naprej. Vojaki in sužnji, raztrgani in razmesarjeni, so ležali križem preko razvalin avtomobilov in strojnice.

Ernst je skočil ven. Zapazil je poznana pleča in poznan venec belih las. Nisem ga opazovala in še le, ko je bil zopet poleg mene in smo se peljali dalje, je rekel:

»Bil je škof Morehouse.«

Kmalu smo prišli v ravnino. Še enkrat sem pogledala na nebo, z dimom napolnjeno. Od daleč so se slišali zamolkli zvoki eksplozij. Nato sem naslonila svoj obraz na prsi Ernsta in plakala tiho za zgubljeno stvar. Ernst je ljubeče položil roke okrog mene.

»Za sedaj je zgubljeno, ljuba duša,« je rekel. »Ali ne za vedno. Naučili smo se. Jutri stvar, močna na izkušnjah, vstane zopet.«

Avtomobil je zaokrenil na neko postajo. Tu sva dobila vlak za New York. Ko sva čakala na postaji, so drveli mimo trije vlaki proti Chicagi. Natlačeni so bili raztrganih, neizvežbanih delavcev. Ljudstvo brezdna.

»Mobilizacija sužnjeva za zopetno vpostavitvev Chicaga,« je rekel Ernst. »Kakor vidiš, sužnji Chicaga so vsi usmrčeni.«

25. Teroristi.

Tedne pozneje, ko sva Ernst in jaz bila zopet v New Yorku, smo bili zmožni nesrečo, ki je prišla nad Chicago, razumeti v celem obsegu. Položaj je bil grenak in krvav. V mnogih krajih države so bile vstaje sužnjeva in masakri. Število mučenikov je rastlo neprestano. Neštete usmrtitve so bile povsod. Gore in pustinje so bile polne banditov in beguncev, katere se je streljalo brez

usmiljenja. Naša lastna skrivališča so bila prenapolnjena sodrugov, na glave katerih so bile razpisane nagrade. Po špijonih so plačanci prišli na naš sled in mnogo skrivališč je bilo oropanih.

Mnogo sodrugov je zgubilo pogum in s terorističnimi akti so se maščevali. Da so njih upi spodleteli, jih je naredilo brezupne in obupane. Mnoge teroristične organizacije, s katerimi nismo imeli nobenih zvez, so se pojavile in nam napravljale mnogo truda in skrbi. To napačno vodeno ljudstvo je žrtvovalo pogumno svoje življenje, osramotilo mnogokrat naše načrte in oviralo naše organizacije.

In preko vsega tega stopa »Železna peta« mirno in premišljeno, iztresa, iskajoč sodruga, celo socijalno zgradbo, presejavo plačance, delavske kaste in vso svojo tajno službo, kaznuje brez usmiljenja in brez zlobe, trpi molče vse osvete, ki se vrše na nji ter maši vrzeli v svojih vrstah tako hitro, kakor so nastale. In pri tem dela Ernst z drugimi voditelji roko v roki mogočno na reorganizaciji revolucionarnih sil. Veličino dela si lahko predstavljamo, ako se upošteva...

Dodatek.

Tukaj končuje rokopis Avis Everhardove. Pretrga se naenkrat sredi stavka. Morala je dobiti poročilo, da prihajajo plačanci-vojaki, zakaj imela je še čas, da je rokopis skrila, predno je zbežala ali bila aretirana. Zelo je obžalovati, da ne živi več, da bi dokončala svojo pripoved. Ker na vsak način bi bila odkrita skrivnost, v katero je sedem stoletij zavita usmrtitev Ernsta Everharda.

Konec.

Dnevne novice.

Brezvladje in brezdelje. Poteklo je že precej tednov, odkar je Uzunović vrnil mandat in od takrat se je že marsikaj izpremenilo, vsaj v pogledu Pašića — pa se nova vlada le še ni sestavila, dasi je ponudnikov dovolj in preveč. Saj se n. pr. Radić kar venomer ponuja vladi, istotako naši klerikalci, pa tudi davidovičevci niso temu absolutno nenaklonjeni. Po vsem tem bi človek rad vedel, kaj Uzunović še hoče. Vsak mandatar je več kot zadovoljen, če dobi v parlamentu vsaj nekaj skupin, ki so mu pripravljene slediti na trnjevi poti. Konjsko kopito more tičati drugje, najbrže v nasprotjih v radikalnem klubu, ki so še vedno velika, pa v stari težnji radikalov, da bi kolikor mogoče sami vladali, in končno tudi v zunanje političnem položaju. Glede naše zunanje politike se je zadnje dni pisalo, da so v zadregi glede osebe, ki naj prevzame ta portfelj. Imenovalo se je kot najsposobnejšega Vojo Marinkovića. Na vsak način je Voja Marinković vse prej kot politični analafet. Toda Marinković je demokrat, ministrstvo za zunanje stvari pa razpolaga z dispozicijskim fondom od nekoliko sto milijonov dinarjev in tu so se spomnili radikalov, da razpolagati z milijoni znajo najbolje oni sami, pa so začeli forsirati svoje kandidate. Tako vidimo, da se celo v najtežjih zunanje političnih trenutkih brigamo bolj za dispozicijske fonde, kakor pa za same zunanje politične zadeve. Brezvladje pomeni brezdelje, torej je s temi večnimi vladnimi krizami vsaj tistim ustreženo, ki nočejo delati. Takih je pa v naših političnih in podobnih krogih največ!

Naši klerikalci se pripravljajo na oblastne volitve po svojem starem običaju: Kričijo na zven, da prikrivajo težave, ki jih imajo na znotraj. Ko pa bodo vse kandidatne liste končno vendar vložene, se bo ponesrečenim kandidatom reklo: sedaj moraš biti discipliniran, sedaj moraš delati za naše liste, kakršne že so in če te veseli ali ne, ker taka je tvoja sveta katoliška in slovenska ljudska dolžnost. Medtem se bo pa pisalo v lastnem časopisju, da vlada v strankinih vrstah popolna enodušnost, medtem ko lomite vse ostale nasprotniške stranke nediscipline in upor. Med delavskimi skupinami sklenjeni sporazumi se bo do 23. januarja dan za dnem zatajeval in se bo v to svrhu rezalo iz kapitalistom prodanih lažisocialističnih listov naročene napade proti delavskemu bloku in tako bo izgledalo, da se vrši volilni boj za klerikalno stranko najbolj ugodno. In ko se bo 23. januarja končno pokazalo, da je delavski sporazum vendar prinesel delavstvu nepričakovano visoko število glasov — se bo pa reklo, da je tudi tako prav, če ni bog odredil drugače.

Občni zbor Delavske telovadne in kulturne zveze »Svoboda« v Ljubljani se je vršil v nedeljo, dne 19. t. m. v prostorih Delavskega doma. Uspel je v vseh ozirih dobro. Zastopanih je bilo od 1204 članov 977, poleg številnih vabljenih gostov. Še pred določeno uro se je pričelo zborovanje. Diskusija je bila živahna, vsestranska stvarna in jedrnata. Pretresali so se vsi važnejši problemi društva. Sklepi so bili skoro vsi soglasno sprejeti. Izvolil se je novi odbor za Ljubljano: predsednik dr. Tuma, I. podpredsednik Vrhovec, II. podpredsednik dr. Jelenc, odborniki Likar, dr. Lemež, Mrzelj, Bitežnik, Rakovičeva, Plešnar, Pezdur, Černe, Ajdiškova, Jugovec; za Združnico Glin-

ce-Vič se določi zastop. po opoziciji. Za pokrajinske odbore: Trbovlje: Klenovšek, Hrastnik, Kozar; Litija: Vuk; Jesenice: Stržisar; Tržič: Sova; Kropa, Strgovšek; Maribor: Favaj; Studenci: Mezgol; Ptuj: Gabriel; Muta: Zahodnik; Mežica: Lušin; Vrhnika: Delpin. V nadzorstvo so bili izvoljeni Vičič, Kovač Pavel, Vuk, Čevča, Grahor. V razsodišče Mlinar, Štukelj, Bradeško, Tomc, Krmavner. Za namestnike Kopač, Brezerjeva, Vidmar. Posamezne podzveze se niso mogle konstituirati, ker niso bile pravilno pripravljene in zastopane posamezne enote. Prva naloga novega odbora bo, konstituirati telovadno, športno, pevsko in dramatično podzvezo. Društveno glasilo »Svoboda« prične se izdajati takoj, ko povoljno naraste tiskovni sklad.

Na Reki in na Sušaku so se začeli dijaški pretepi med seboj. Vsled napetosti med obema mestama je obmejni promet skoro popolnoma obstal. Nacionalizem in šovinizem sta res pravi blagoslov za naš civiliziran svet.

Delavci so premalo patriotični. V ponedeljek je bil g. direktor državnih železnic iz Ljubljane v Mariboru, baje v zadevi Jarhove aretacije in se je pri tej priliki pojavil tudi v delavnici. Delavski zaupniki so gospoda ravnatelja takoj obstopili ter ga interpelirali radi raznih stvari, med drugim tudi o nacionalnem prazniku, katerega noče železniška uprava plačati, pač pa zahteva, da mora na tak dan delo počivati. Zaupniki so gosp. skušali dopovedati, da za delavce ni to vse eno ali delajo ali ne, ker so plače itak skrajno nizke in je mnogo drugih cerkvenih praznikov, zato ne morejo še več zgubiti. Oni niso nikakor proti praznovanju državnih praznikov, toda naj se jim plače ne odvzema. Sicer smarjajo tako praznovanje kot kazen. Sicer so bili tudi v stari Avstriji nacionalni prazniki (toliko pa jih le ni bilo! opomba pisca), toda državna uprava jih je plačala — seveda jih tudi danes plača. Toda gospod Knežević se je zelo čudil tej zahtevi delavcev in se celo jezil, češ: da niso prav nič patriotični. Rekel je, da ne smejo tako govoriti, da je država mlada in da morajo delavci žrtve doprinesiti. Tudi on, gospod ravnatelj, baje žrtvuje za državo! Sicer pa pravi gospod Knežević, da je med njimi in delavci razlika! Da, da! Razlika je, to vedo in tudi čutijo delavci. Razlika je v tem, da ima gospod direktorske prejemke, med tem ko delavski plače ne dosega od daleč niti eksistenčnega minimuma. Tega ni rekel svoječasno niti gospod minister Janković, ko je železničarjem slikal jugoslovanski raj: češ, sedaj se vam bo še le dobro godilo, ko ne boste več pod mačeho, ampak pod materjo. Gospod direktor, vprašamo vas, ali je to mati, ki svojim otrokom ob praznikih niti skorje kruha ne privoščijo? Sicer pa, kakor je »Tabor« pred par dnevi napisal: Delavstvo si mora pravice samo izvojevati in naj ne čaka, da mu jih dajo kapitalisti in s tem je vse povedano!

Kako je Turatti zbežal. »Arbeiter Zeitung« poroča o pobegu znane italijanskega socialističnega veterana, sodr. Turattija, o katerem smo zadnjič pisali. Mussolini je namreč določil tudi sodr. Turattija za talca in je dal njegovo stanovanje noč in dan strogo zastražiti po karabinerjih in po tajnih policistih. Turatti se ni mogel skoro makniti iz svojega stanovanja. Da bi premotil stražo, se je zadnje tedne delal bolnega in se vlegel v posteljo. Ko je videl, da je policijsko nadzorstvo popustilo, je po stranskih vratih, ki jih policija ni bila zapazila in ki vodijo v prostore nekega bližnjega bara, neopažen ušel in se nato rešil v Genovo, odkoder je z motornim čolnom zbežal na Korziko. Ko je Mussolini izvedel za Turattijev beg, je hudo besnel in neusmiljeno ozmerjal milanskega prefekta, ker ni dovolj pazil, da mu veliki njegov nasprotnik Turatti ne uide. Iz maščevanja je dal nato zapreti in mučiti Turattije-

Schichtov način pranja

je najboljši.

Namakaj z ŽENSKO HVALO, izpiraj s SCHICHTOVIM MILOM

ve najbližje prijatelje, starega sodr. poslance Gonzalesa, profesorja Zibordija in zdravnika Pinija. Vsi trije so bili nato zadržani kot talci v rokah maščevalnega Mussolinija. Drago bo plačal Mussolini vsa ta svoja dejanja! Oj, drago!

Litvanska »revolucija«. Litvanskim fašistom se je zdelo, da litvanska vlada vodi preveč demokratično in preveč miroljubno politiko, pa so zato s pomočjo vojske izvršili državni »udar« in se polastili vlade, nato pa brž razbobnali v svet, da so absolutni gospodarji položaja in da je litvanska demokracija pokopana. Pa se je kmalu izkazalo, da je ta demokracija še čvrsta, da so zlasti socialni demokrati organizirali takoj oborožen odpor in da je sploh dvomljivo, če se bo ta improvizirana fašistična vlada držala teden dni. Po zadnjih vesteh so se celi vojaški oddelki pridružili socialistom, konjenica je pa prešla k boljševikom. Povod za to »revolucijo« je dala ruskofilska smer zunanje politike litvanske vlade in vprašanje Vilne, ki je še vedno zasledena po Poljakih.

Japonski cesar ni še umrl, pač pa sta umrla njegov kuhar in njegova sobarica, ker sta mislila, da je Mikado reš umrl in sta si iz solidarnosti do njega tudi sama razparala trebuh.

Če nista niti njegov kuhar in njegova sobarica prav znala, ali še živi ali ne, kako naj vemo natančno to mi, ki stanujemo v Sloveniji. Zato naj nam čitatelji ne zamerijo, če smo zadnjič napačno zabeležili, da je Mikado umrl.

Gladovna stavka invalidov. Invalidi v sanatoriju Brestovcu so proglasili gladovno stavko. Že od srede naprej ne sprejemajo nobenih jedil, čeprav so večinoma vsi težko bolani. S to stavko hočejo protestirati proti ministrstvu za socialno politiko, ki jim ni do danes še nakazalo niti oblačil niti obuval. Čedno socialno politiko vodi naše ministrstvo za socialno politiko.

Kriza nemške vlade. Nemška vlada je morala demisionirati, ker so ji socialisti izglasovali nezaupnico s 249 glasovi proti 171. Hindenburg je demisijo sprejel. Kriza se bo zavlačevala, težko da bo do božiča rešena. Ta kriza bo najbrže privedla do razpusta sedanjega parlamenta in do novih volitev. To rešitev so tudi po vsej verjetnosti zasledovali naši nemški sodruzi, ko so prisilili vlado, da demisionira.

Prehlad in kašelj, influenza, zaman loteva se Slovenca; zdravnik mu je za vsak slučaj krepilni gorki »BUDDHA« čaj!

Proletarski javnosti.

Pokrajinsko načelstvo Socialistične stranke Jugoslavije za Slovenijo je na svoji seji z dne 1. decembra 1926, opiraje se na sklepe in pooblastila izrednega strankinega zbora, sklenilo, da stranka pri volitvah v oblastne skupščine izstopi skupno z onimi marksističnimi delavskimi skupinami, ki so pripravljene iskreno in lojalno sodelovati z našo stranko v volilnem boju.

Pokrajinsko načelstvo je naročilo oblastnim organizacijam, da izvedejo ta sklep. Izvršni odbor oblastne organizacije za mariborsko oblast je zato, da pridejo do izraza zahteve krajevnih organizacij in pa posameznih zaupnikov ter da se varuje načelo demokracije, t. j. članske samoodločbe, sklicalo srezke konference povsod tam, kjer obstoje naše strankine organizacije in poverjenišтва.

Krajevne in okrožne organizacije so bile pooblašene, da naj na te konference povabijo tudi zastopnike ostalih proletarskih razrednih grup. Na ta način je bila dana možnost, da se doseže sporazum neposredno med delavskimi predstavniki. Naše srezke konference so se vršile dne 5. decembra v Prevaljah, Sošanju, Celju, Ptuj in v Mariboru.

Na potek in sklepe teh konferenc izvrševalni odbor oblastne organizacije ni niti najmanj vplival, razen da je bil po svojem delegatu na konferenci zastopan. Rezultat teh konferenc, ki so se jih udeležili zastopniki »Naprejeve« skupine, grupe »Zedinjenje« in »Enotnosti«, je bil sklep, da se izstopi enotno. Določilo se je, da se kandidat, kot to odgovarja krajevnim potrebam in situaciji, največkrat ne vpoštevajo rezultate parlamentarnih volitev.

Tam, kjer na naših srezkih konferencah ni prišlo do sporazuma, so se naše or-

ganizacije odzvale vabilu druge grupe ter so se udeležile njene konference za dotični srez. To se je zgodilo samo v Celju za celjski srez in za mesto in v Sošanju za slovenjski srez, kjer je »Naprejeva« skupina shicala novo konferenco.

Ko so bile na ostalih srezkih konferencah sprejete kandidatne liste že zaključene, n. pr. za dravogrski srez z naslovom s. Möderndorferjem od »Naprejeve« skupine, je šele najnižje celjske »Kmečko delavske zveze« poslalo naši celjski okrožni organizaciji odgovor na vabilo, da se naj udeležijo naše srezke konference v Celju. Stavila pa je predloge, ki so bili za celjsko okrož. org. pa tudi za oblastno načelstvo, (ki mu je KDZ dostavila prepis omenjenega dopisa), nesprejemljivi.

Da bo situacija jasna, objavljamo pre-pise dopisov, ozir. sklepe konferenc:

Celje, 9. 12. 1926.

Socialistični stranki Jugoslavije okrožje Celje.

Na Vaš dopis z dne 4. t. m. glede skupnega nastopa pri volitvah v oblastno skupščino Vam vljudo odgovarjamo.

Dne 8. t. m. se vršila oblastna konferenca JSDS in KDZ v Celju je sklenila, da bo podpirala enoten nastop proletariata pri volitvah v oblastno skupščino in to v okviru predloga, ki ga je JSDS in KDZ stavila že pri zadnjih državnoborskih volitvah. Ker v smislu sklepov kongresa ne moremo predlagati imen kandidatov radi izpremenjenega položaja (prihaja v poštev več grup, o katerih ne vemo, kje imajo organizacije, niti števila in imen članov), zato postavimo mi nosilca liste samo v srezih Celje, Slov. Gradec, Maribor desni breg

Kupite Inar

nogavice s žigom in znamko (gleda, modro ali sivo)

„ključ“

da se pripravite, kako en par traja kakor štirje pari drugih. Dobivajo se v prodajalnah. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene. 33-2 v

ter Celje mesto. V vseh ostalih srezih in v Mariboru mesto prepustimo nosilca liste Vašim organizacijam.

Oubenem je naša oblastna konferenca potrdila sklep srezke konference v Prevaljah z dne 5. t. m. glede skupne liste, za kateri kandidat tirajo naši, neodvisni in Vaši člani.

Za srez Slov. Gradec smo postavili za nosilca Mörderdorferja in kot prvi s. Pevec, Celje mesto, kakor srez, s. Leskošek drugi od Vaše organizacije.

Maribor desni breg: s. Mörderdorfer, Pevec, za njim Vaši člani. Za slučaj, da dobi skupna lista v Prevaljah, Sloven. Gradcu in Maribor desni breg količnik, odstopi s. Mörderdorfer v Slov. Gradcu in Mariboru desni breg, tako da pride na vrsto s. Pevec v Velenju, kateri odstopi mandat Maribor desni breg Vaši organizaciji.

Ker bodo volitve stale mnogo denarja in časa ter dela, je potrebno, da se izvolijo skupni volilni odbor naše in Vaše organizacije, vsled česar Vas vlijudno vabimo za nedeljo, dne 12. t. m. na skupno konferenco, katero sklicujemo ob 9. uri dopoldan v dvorani pri Janžeku v Celju, ter Vas prosimo, da se iste zanesljivo udeležite.

V slučaju, da se našemu vabilu ne odzovete, smatrali bomo našo ponudbo za odklonjeno ter bomo vložili lastne kandidatne liste v vseh srezih mariborske oblasti.

Enak dopis pošiljamo tudi v Maribor oblastnemu tajništvu Vaše stranke.

S sodružnim pozdravom

KDZ. — Lah, tč. predsedni.

Iz dopisa je razvidno, da je »Naprejeva« grupa hotela naenkrat imeti nosilce list v vseh važnih krajih, brez ozira na to, če se razredno organizirani delavci v dotičnih srezih s tem strinjajo. Da svojo zahtevo opraviči, se sklicuje KDZ v dopisu na sklepe svojega kongresa, ki se je vršil pred zadnjimi parlamentarnimi volitvami, menda še v l. 1924, ne oziraje se na to, če niso morda tudi druge skupine, oziroma naša stranka vezane na svoje sklepe. Naša stranka je vedela, da kjer se vsvarja sporazum, nihče ne sme zahtevati, da bi eden izmed njih, s katerimi bo izstopila skupno, sprejel njene pogoje, ki bi jih ona diktirala. To bi ne bil sporazum. Nasprotno, kadar se sklepa sporazum, je treba, da vsaka stranka v pogajanjih popusti. To so storile naše organizacije v mežiški dolini, pa tudi one v celjskem srezu so bile pripravljene na žrtve.

Kljub naravnost odklonilnemu in izzi-valnemu dopisu KDZ v Celju se je naša okrožna organizacija vabilu na srezko konferenco KDZ, ki se je vršila 12. dec., odzvala, tako v Celju, kakor tudi v Šoštanj.

V Šoštanju se je dosegel sporazum in je konferenca postavila s. Mörderdorferja za nosilca liste v slovenjegraškem srezu. Naš s. Koradej, ki je bil za to mesto že določen, je na ljubo sporazumu odstopil.

O poteku celjske konference pa se je sestavil sledeči zapisnik:

Zapisnik,

sestavljene na skupni konferenci SSJ, srez Celje, in JSDS, srez Celje, dne 12. dec. 1926 v gostilni »Janžek« v Celju.

Navzoči: Felicijan, Arnsč, Böhm, Janežič, Šmerc, Lah, Weisbacher, Kranjc, Goršek in Oset, ki sklenejo predlagati svojim organizacijam v zadevi skupne postavitve kandidatov in njih namestnikov za volitve v oblastno skupščino sledeči predlog:

Za mesto Celje: kandidat Lah Štefan, namestnik Šmigovec Viktor.

Za srez Celje: 1. kandidat Hrastnik Valentin; 2. kandidat Lah Štefan; 3. kand. Košak iz Zabukovca; 4. kand. član JSDS; 5. kand. član SSJ; 6. kand. član JSDS. — 1. nam. Planker Martin; 2. namestnik član JSDS; 3. nam. član SSJ; 4. nam. član JSDS; 5. nam. član SSJ; 6. nam. član JSDS.

Ta zapisnik prečitali in podpisali v Celju, dne 13. dec. 1926: Ivan Šmerc, Arnsč Franc, Štefan Lah, Alojzij Kranjc, Emanuel Janežič, Franc Weisbacher, Čiro Böhm, Karl Felicijan, Franc Oset. S. Goršek izjavlja, da ne podpiše ta sklep, ker ne soglaša s kandidaturu sodr. Hrastnika.

Podpisniki so se kot delegati obvezali — razen enega — da bodo v zapisniku navedene sklepe pri svojih organizacijah zagovarjali in njih sprejem priporočali. Kar je najbolj zanimivo, je to, da delegati »Naprejeve« skupine na tej konferenci niso več izjavili, da se morajo držati sklepov svojega kongresa iz leta 1924. Pripomniti pa je treba, da na tej konferenci nista bila navzoča niti Leskošek, niti Bernot, temveč delavci kot delegati.

Dočim je naša okrožna organizacija soglasno odobrila predloge konference, je KDZ naslovila že naslednji dan, pred sestankom redakcijskega odbora sledeči dopis:

Celje, 13. 12. 1926.

Krajevni organizaciji SPJ, okrožje Celje v Celju.

Na podlagi včerajšnje skupne konference Vam zamoremo odgovoriti sledeče: Glede skupnega nastopa pri volitvah v oblastno skupščino smo Vam naše stališče sicer že v našem pismu z dne 9. t. m. obrazložili, ko smo Vas povabili na skupno konferenco ter Vam na včerajšnje nedifinitivno sklepanje v zadevi enotnih srezkih kandidatov sporočamo naše spreminjavalno stališče, katero smatramo, da bo od Vaše strani lahko sprejeto.

Celje mesto prepustimo Vaši odločbi. Srez Celje-Vransko pa vsekakor vztrajamo, da bo nosilec liste naše stranke s. Lah Štefan.

Glede Vašega kandidata Hrastnik Val. pa nismo mogli doseči umevanja pri naših članih, da bi pristali na njegovo kandidaturo na skupni listi. Upamo, da se bo zaželjen cilj danes zvečer tem lažje dosegel, ker smo v srezu Slov. Gradec včeraj storili enotno listo pod nosilcem sodr. Mörderdorferjem ter je bilo drugo mesto prepusteno za Vašega kandidata Koradeja, je torej naš s. Pevec v prid Vam odstopil.

Maribor desni breg pa pustimo nositelja Vam, zahtevamo pa za nas namestnika, oziir, drugo mesto in to na željo naših organizacij s. Miroslava Pevec, rudarja iz Velenj.

Ako se Vaša organizacija z gorenjo ponudbo glede predloga za kandidature strinja in da jih osvoji, tedaj se snidemo danes, dne 13. t. m. ob 20. uri na skupni razgovor v svrhu uvrščenja posameznih mest ostalih kandidatov po proporciju na skupno listo ter da napravimo vse potrebne volilne priprave.

S sodružnim pozdravom

Tajništvo Delavske Zveze v Celju:

Št. Lah, t. č. predsednik.

Isti s. Lah, ki je na konferenci brez pridržka soppodpisal zgoraj odtiskani zapisnik o sporazumu, je podpisal tudi ta dopis, ki sporazum odbija.

Ni bilo nobenega dvoma več, da »Naprejeva« skupina v celjskem okrožju noče enotnosti. Naša okrožna organizacija celjska tega dopisa ni mogla vzeti na znanje, ker je spoznala, da je to razdiralna in zavlačevalna taktika — sporazum, sklenjen na konferenci, pa je KDZ itak odklonila.

Naša oblastna organizacija je storila vse, kar je mogla, da bi se dosegel skupen nastop. Najboljši dokaz je to, da smo prepustili nosilce list v dveh, oziir, treh okrajih, če bi prišlo do sporazuma v Celju, kjer smo, kakor v vseh ostalih srezih dobili pri zadnjih parlamentarnih volitvah dvakrat več glasov kot KDZ, oziir, »Naprejeva« skupina. To vse samo zato, da se nam ne bi očitalo, da imamo mandate rajši kot skupni nastop.

Kljub temu pa smatramo, da je enoten nastop vsega razredno zavednega proletariata pri teh volitvah dosežen, ker so delavci tak nastop sklenili, proti pa so se izrekli samo voditelji KDZ, oz. »Naprejeve« skupine.

Dejstva govore in zato se nam ne zdi potrebno na nečuvne izpade in blatenje »Napreje« odgovarjati z istimi metodami, ki so lastne meščanskim politikom v beznicah, ker smatramo, da je socialistično delavstvo dovolj razsodno, da bo lahko odločilo s svojim glasom, ki ga bo dalo za naše enotne liste.

Pozivljamo naše člane in pristaše, da kljub temu iz discipline glasujejo in agitirajo za obe listi, ki sta bili sklenjeni na srezkih konferencah v Prevaljah in v Šoštanju, čeprav je nosilec liste s. Mörderdorfer, član »Naprejeve« skupine, ki je v ostalih srezih vsak sporazum zavrgla. Na naslov vodstva »Naprejeve« skupine, ki se naziva tudi soc.-dem. stranka, je v tem volilnem boju izgovorjena naša zadnja beseda.

Enotna socialistična delavska lista bo zmagala!

Oblastna org. SSJ mariborska.

Maribor.

Nova čitalnica v Mariboru. Mariborska ekspozitura Delavske zbornice je te dni otvorila novo čitalnico v svojih tajniških prostorih na Rotovškem trgu. V čitalnici so na razpolago slovenski, hrvaški, srbski in inozemski dnevniki in vse pomembnejše slovenske in inozemske socialno politične revije. Čitalnica je otvorena dnevno od 18. (6.) do 21. (9.) ure zvečer. Vstop vsem prost. Obisk čitalnice priporočamo zlasti vsem organiziranim delavcem in nameščencem, ki imajo sedaj priliko prebirati vse socialno najvažnejše in najpotrebnejše revije.

Ekspozitura Delavske zbornice v Mariboru se je preselila v svoje nove uradne prostore v poslopju okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Rotovškem trgu. Za stranke je tajništvo na razpolago dnevno od 15. (3.) do 18. (6.) ure popoldne. Pozivamo vse organizirane delavce in nameščence, da se v slučaju sporov, mezdnih gibanj, slabega ravnanja z delavci, nameščenci, vajenci itd. obračajo vedno na omenjeno tukajšnjo ekspozituro. Tajništvo vodi bivši strokovni tajnik sodr. Čeh. V nujnih slučajih se lahko zglašajo stranke tudi dopoldne pri šefu Borze dela, ki ima svoj urad istotam.

Volilna . . .

Oblastne volitve bližajo se, v Mariboru na to se pripravljajo vse. Razne stranke sklicujejo svoje shode, katere njihovi načelniki vode. Mariborčani so pa bolj za advokata in ne poznajo drugega predikata. Zedinili so se Nemci, klerikanci in radikalci, to so vsi kulturni pospeševalci . . . Izvolili so si advokate tri in za nje prelili bodo svojo kri. Vse tri bodo na rešetah djali in jih prav dobro prerešetali. Kdo pa pride na krnilo,

to se bo šele odločilo. Nekateri pa bodo Korošca volili, da bi se zastoni po železnici vozili. Kot izvoljenci se ošabno po mestu kretajo in že sedaj marsikaj obetajo. Odpraviti hočejo davke vse, tako da tudi pri železničarjih ne bo ostavke. Kapitaliste obdavčili bodo socialisti in za reveže hiše zidali, ti »antikristi«. Maribor bo postal zadovoljen in vesel, da bo plesal, vriskal ino pel. —ač.

Celje.

Delavski volilci pozor! Kakor pri vsakih volitvah, tako so tudi za volitve v oblastne skupščine gotovi elementi začeli raznašati razne trike. Tako se n. pr. v Celju govori, da so glasovi, oddani za delavske kandidate zgubljeni, ker delavski poslanci ne bodo šli v oblastno skupščino. Informirani smo, da je ta volilni trik posebno med železničarji razširjen, zato pozivamo vse naše sodruge železničarje, naj vsakega nasprotnika, ki to govorico raznaša, naznani srekemu volilnemu odboru naše stranke v Celju, ali pa direktno oblastnemu odboru v Mariboru.

Kriza v mestnem občinskem svetu. Spor med delovno večino, t. j. med demokrati in klerikalno-radikalno-nemško opozicijo ni še poravnana in kakor vse kaže, tudi ne bo, ker čas, ko bi moral občinski proračun za leto 1927 biti odobren, je že potekel in novo leto je pred durmi. Zato je pričakovati, da bo občinski svet razpuščen in na mestni občini postavljen gerent, ki je baje že določen v osebi nekega politično »ne ekspniranega« državnega uradnika. Glede te krize in vsega kar je z njo v zvezi, posebno pa Žerjavovega volilnega reda, ki je nosilec politično nelogičnih in nemoralnih volilnih kompromisov ter tem sledečih »kriz«, bo naša krajevna organizacija zavzela prihodnje dni primerno stališče ter usmerila nadaljnjo taktiko v tem vprašanju v smislu socialističnih načel in interesov delavstva.

Pišite resnico. Šoštanski poročevalec »Napreje« je v dopisu o konferenci, ki se je vršila dne 12. t. m. v Šoštanju, napisal med drugim tudi to, da sem »zelo neokusno« nastopil proti sodruhu Mörderdorferju. Ne radi sodruha Mörderdorferja ali pa radi sebe, pač pa radi resnice in stvarnosti pozivam »Naprejeve« dopisnike, da s polnim podpisom pojasni, v čem obstoji neokusnost, s katero sem po njegovi trditvi proti sodruhu Mörderdorferju nastopil. Ko to naredi, bom — če se mi bo zdelo potrebno — nadalje govoril. Valentin Komavli. (Op. ur. Z razbijači in sovražniki delavske enotnosti bomo obračunili pri volitvah!)

Najnovejša firma. Za volitve v oblastne skupščine se je v celjskem srezu pojavila tudi lista »Slovenske Federalistične Kmečko - delavske Stranke«. Od kod ta firma, ne vemo še, ker nam je slučajno prišla v roke le glava te liste, ki so jo morali predlagatelji z ozirom na predpise volilnega zakona ob predložitvi na okrožnem sodišču odrezati. Slabo znamenje, ker če se komu glavo odreže, je sigurno mrtev.

Tržič.

Pri nas so silno težke glave, še težje pa roke, da malokdaj kdo pride do tega, da nekoliko pokramlja z delavskim časopisom, čeravno je dostikrat dovolj gradiva. Saj bi bilo v interesu delavstva, da se javnost zainteresira za tuk. razmere. Sicer pa tudi drugod niste dosti na boljšem. Pri nas so potekla zadnja leta tako dolgočasno, posebno v delavskem pokretu, da si je človek nehoti mislil, da nismo več ljudje z lastnimi možgani in z lastno voljo, temveč samo nekaki premikajoči se stroji. Zjutraj na delo, zvečer iz dela; utrjeni, ubogi, zaviti v cunje in vendar kralji produkcije. Včasih je žalostno zaklenkal zvonček iz zvonika, par trpečih bratov je korakalo za komaj pobarvano krsto, nato nazaj — k vsakodnevnemu delu. V nedeljo so

se včasih g. župnik razjezili nad sodbodomiselnim časopisem, grozili s peklom in večnim pogubljenjem, toda večina so zmajevali z glavami, češ: zakaj nas vendar zmerja, saj ne bremo katoliškega časopisja in ne tištega, ki nam pravijo, da je nevaren za sv. vero.

Toda to je bilo, letos pa smo dočakali novi božič, — božič novega prerojenja, v znamenju skupnega dela. Vsak posameznik si je že davno želel konsolidacijo delavskih razmer, toda manjkalo je volje. Danes pa vsak prosteje diha, zavedajoč se važnosti tega zedinjenja. Zmaga pri teh oblastnih volitvah mora biti res veličastna.

Jasno pa je, da ne samo volitve, temveč da je treba delati tudi pred in po volilnem boju — trezno, z jasnim povdarkom, upostaviti jake organizacije, da bodo vladajoči sloji spoznali delavsko disciplino. Čitali bomo dalje več delavskega časopisja, če tudi se nam grozi z pogubljenjem, ker vemo in verujemo, da se je rodil Kristus, toda rodil se je v uboštvo, v takem siromaštvu, kakor se rodi dandanes na tisoče njegovih bratov. Verujemo, da pride čas, ko bo delavski razred zaklical z mogočnim glasom: »Mir ljudem na zemlji!«

Litija.

Naš župan. Zadnji čas se po »Slovincu« in »Jutru« prerekajo litijski demokrati in župan Lebinger, član davčne cenilne komisije za litijski okraj, ter očitajo drug drugemu svoje grehe. Resnici na ljubo pa moramo konstatirati prvim nedoslednost in drugemu pa v prvi vrsti le samohvala iz sledečih razlogov: Če se že g. župan Lebinger javno hvalisa, kaj vse je le on naredil (dosedaj še prav malo), mislimo, da je v prvi vrsti županova dolžnost, da kaj naredi. Sicer smo pa mnogo več pričakovali, nikdar pa toliko neupravičene samohvale. Resnici na ljubo moramo tudi povedati, da je za Litijo veliko naredil in sicer to, da se je cesta, katera vodi skoz Litijo, spremenila v blatno jezero. (Kaj ne, g. Lebinger, lepo to ni, ampak brihtno jel) Kaj ne, volitve se bližajo ali povemo Vam g. Lebinger, da tudi ne bo tako kakor Vi pravite in se na prsa trkate: »Wir werden auf der ganzen Front siegen«, kajti delavci in mali kmetje Vam ne podojejo več na lim in bomo volili le enotno delavsko listo.

Kino.

KINO »DIANA«, STUDENCI.

Od srede, dne 22. do vključno četrta, dne 23. decembra tl. se predvaja »Zadnje 4 sekunde« prekrasni 5 dejanski vefilim od Roberta Reinerta. Motivi tega filma so popolnoma naravni, torej ni nikakih umetnih dekoracij. Naravne so ulice, dvorane in dvorci, ječe, kapelice, sobe na brodu, nočne vožnje po morju itd.

Šport.

Ustanovni kongres delavske športne podzveze. V nedeljo, dne 19. tm. se je vršil v Ljubljani v delavskem domu ustanovni kongres delavske športne zveze za Slovenijo, ki se je priključila kot sestavni del — kot športna podzveza k delavski telovadni in kulturni organizaciji »Svoboda«. — Natančno poročilo priobčimo prihodnjč.

Dežela dolarjev ne da miru nekaterim dunajskim profesionalnim nogometašem. Pripravljajo se na pot čez veliko lužo, da si v hrepenenju za visoko gažo — v dolarjih — napolnijo žepe, ne mislijo pa pri tem na svoje — zdravje, ki bi ga morali ceniti nad vse bogastvo sveta.

Opozorilo s. Filipu Grabnerju. Prišla je govorica podprta z dokazi prisostvujočih sodrugov, da si govoril o meni nečastne besede, da sem pristal meščanske sokolske stranke in da se pustim voliti kot kandidat II. rudarske skupine delavskih zaupnikov. S tem očitkom mi delaš krivico ker jaz se zavedam svoje proletarske dolžnosti in se ne pustim blati od sodrugov »Naprejeve« skupine. Zato Te pozivljamo, da če si bil v zmoti, da prekličesh svoje besede, ki si jih govoril o meni, ker če hočemo enkrat solidarno nastopiti, se bomo morali bolj prepričati, kaj je eden ali drugi in ne smemo blati brez podlage. Upam, da spraviš vao zadevo v red, drugače ne morem upoštevati Tvoje proletarske razsodnosti. — Jože Zlabornik.

PRODUKTIVNA ZADRUGA KROJAČEV

R. Z. Z. O. Z. V MARIBORU, RUŠKA CESTA ŠT. 5.

se priporoča za izdelovanje obleke za dame in gospode po meri. — Lastna zaloga češkega in angleškega sukna vseh vrst. — Solidna postrežba.

Zbirajte za tiskov. sklad!